

Context

Voluntarii tineri sunt în centrul evenimentelor din comunitate și sunt primii care răspund situațiilor de urgență / nevoilor persoanelor refugiate prin implicarea în diverse activități.

Pentru a răspunde prompt și eficient nevoilor persoanelor refugiate și prin acțiunile noastre să nu „dăunăm”, dar să protejăm, e nevoie să fim informați, să fim empatici, atenți, deschiși spre comunicare, relaționare, etc. dar și să cunoaștem aspecte cheie privind grupurile de persoane pe care intenționăm să le ajutăm.

În context umanitar copiii, adolescenții (în special fetele), dar și femeile tinere refugiate prezintă un grad de vulnerabilitate mai mare. Astfel, în cadrul activităților ce vin drept răspuns la criza umanitară este important să asigurăm un mediu protectiv fizic, emoțional și social în primul rând copiilor, fetelor/băieților adolescenți și tinerilor.

Fiecare categorie de vârstă are necesitățile și particularitățile sale, de aceea vă recomandăm să țineți cont de următoarele grupuri de vârstă și anume: copil 0-10 ani, adolescent 10-19 și tânăr 15-24 (**conform Organizației Națiunilor Unite**). Intervențiile umanitare realizate trebuie să reflecte și să aibă la bază principiile drepturilor omului, prevenirea și combaterea violenței, și în special a violenței în bază de gen, respect pentru drepturile și sănătatea sexual-reproductivă și asigurarea liberului acces la produse și servicii de primă necesitate.

Dragă Voluntar(ă), dacă ai decis să lucrezi cu copiii și tinerii refugiați dar și îngrijitorii / însoțitorii lor, e nevoie:

Inițial, să obții informații despre contextul în care vei activa (de ex. spațiu, programul de lucru, tipul de activități, etc.). La fel, să obții răspunsuri de la coordonatorul tău, colegi, adultul aliat: care ar fi eventuale provocări în activitatea ta? ce responsabilități vei avea? ce așteptări sunt de la activitatea realizată? etc.

Principii de bază în context umanitar:

Să acționezi
onest și etic

Să respecti
principiul nediscriminării

Să lucrezi
pentru a proteja copiii

Să respecti demnitatea
celor cu care lucrezi

Să condamni orice formă
de violență asupra
refugiaților, în special
copiilor, fetelor și femeilor

Să respecti mediul
înconjurător

Să ai o imagine de ansamblu asupra situației persoanelor refugiate: de ce au venit la noi; ce probleme au; cu ce fel de dificultăți se confruntă în țara de refugiu; la ce riscuri pot fi supuși.

Când contactezi cu un copil, adolescent sau tânăr și familia sa, să ții cont de ...

- particularitățile de vîrstă menționate mai sus și în caz de îndoială, unui tânăr ar trebui să i se acorde aceleași considerații și drepturi ca și unui copil;
- riscurile prin care trec copiii și adolescenții care se refugiază din Ucraina, de exemplu: trafic de persoane, separarea de părinți sau de îngrijitori, violență sexuală sau exploatare sexuală, neglijare, violență fizică sau psiho-emoțională;
- copiii și adolescenții care fug de războiul din Ucraina pot trece prin stări de stres psihosocial ca urmare a strămutării și/sau a faptului că au fost martori ai războiului;
- atât bunăstarea copiilor, adolescenților și tinerilor, cât și stările lor de stres sunt strâns legate de nivelul de stres al îngrijitorilor și familiile lor. Prin urmare, dacă vrem să ajutăm pe copiii, este important să îi ajutăm și pe îngrijitorii lor.

Să cunoști cum poți oferi protecție și siguranță persoanelor refugiate.

Câteva sugestii în lucru cu persoanele refugiate:

Ce să faci:

să ai o atitudine binevoitoare față de copii, adolescenți, tineri și familiile refugiate;

să manifesti respect, empatie și grijă pentru nevoile lor emoționale și fizice;

să îi întrebi despre nevoile lor reale și urgente – ceea ce consideră ei urgent și prioritar (nu ce este urgent și prioritar pentru tine);

să îi informezi despre serviciile adecvate puse la dispoziție;

Ce să nu faci:

să nu desparți un copil, adolescent de părinții sau familia lui;

să nu fii singur cu un copil;

să nu iai copiii în brațe dacă ei nu-și doresc acest lucru;

să nu faci fotografii cu copii, adolescenți și tineri și să nu publici aceste fotografii în social media fără acordul părinților/îngrijitorilor sau a lor (în cazul tinerilor). Să nu prezinți copiii, adolescenții și tinerii într-un mod nedemn sau degradant;

Ce să faci:

să afli informații despre serviciile disponibile, din surse exterioare echipei de voluntari;

să oferi persoanelor refugiate (adulti) informații de bază: acces la adăpost, telefon încărcat, numere poliției / linie fierbinte etc.;

dacă îngrijitorii solicită în mod deliberat separarea de copiii lor și cer voluntarilor sau altor persoane să îi ia cu ei, trebuie să faceți legătura dintre familie și o organizație de protecție a copilului;

să raportezi dacă observi că cineva se poartă necorespunzător cu copiii/adolescenții:

dacă este cineva din echipa ta de voluntari, raportează coordonatorului echipei;

dacă este cineva din afara echipei, raportează autorităților (telefonul copilului sau serviciile de urgență).

Ce să nu faci:

să nu divulgi informații personale ale copiilor, adolescenților, tinerilor, părinților sau însoțitorilor acestora;

să nu presupui că știi de ce au nevoie refugiații fără să îi întrebi;

să nu le ceri refugiaților să povestească despre ei sau călătoria lor. Dacă ei încep să vorbească despre experiența lor, nu le cereți detalii, pentru a evita riscul re-traumatizării.

IV

Să intervii imediat ce ai identificat potențiale riscuri pentru copil, adolescent sau tânăr și / sau îngrijitorii acestuia, anunțând coordonatorul tău, sau servicii de urgență / linie telefonică pentru refugiați.

**SĂNĂTATE PERICLITATĂ
A ADOLESCENTULUI
SAU ADULTULUI CARE
ÎNGRIJEȘTE COPILUL**

1. Adolescentul / a, tânărul / a sau persoana care-l însoțește pare epuizat, fără energie, deshidratat.
2. Adolescentul / a, tânărul / a sau persoana care îl însoțește, are probleme de sănătate (de exemplu, febră, tuse, dureri, vărsături...).
3. Adolescentul / a, tânărul / a prezintă semne de traumă (exemplu: are ticuri, mișcări neobișnuite...).
4. Adolescentul / a, tânărul / a și-a pierdut cunoștința.

**SIGURANȚA FIZICĂ
PERICLITATĂ A
ADOLESCENTULUI /
TÎNĂRULUI**

1. Adolescentul / a, tânărul / a are diverse tăieturi, multiple răni și vânătăi, vânătăi în jurul încheieturilor, etc.
2. Adolescentul / a, tânărul / a are urme vizibile de violență (exemplu: dinți rușiți, cicatrici, vânătăi).
3. Adolescentul / a, tânărul / a este bătut / ă, împins / ă și împiedicat / ă de persoana sau adulții care îl însoțesc.
4. Conflict verbal sau fizic între adolescent / a, tânăr / a și o persoană adultă.
5. Adolescentul / a, tânărul / a plânge, țipă și încearcă să se elibereze de o persoană adultă.

**NEVOI DE BAZĂ
PERICLITATE**

1. Hainele adolescentului /ei, tânărului / ei nu sunt potrivite pentru condițiile meteorologice și nu oferă protecție împotriva temperaturii de afară (frigului).
2. Lipsesc piese de îmbrăcăminte/încălțăminte copilului sau sunt în stare foarte proastă.
3. Adolescentul / a, tânărul / a nu a avut de mâncare și de băut de mai multă vreme.
4. Adolescentul / a, tânărul / a este extrem de somnoros.

**NIMENI NU SE
ÎNGRIJEȘTE DE EL / EA
ȘI ESTE SINGUR / Ă**

1. Adolescentul / a, tânărul / a este singur / ă în mulțime și nu se mișcă, lăsând impresia că este pierdut / ă..
2. Adolescentul / a, tânărul / a se mișcă într-o direcție anume, de parcă ar căuta pe cineva.
3. Adolescentul / a, tânărul / a plânge, arată trist și nu are interacțiune/comunicare vizibilă cu alte persoane.
4. Adolescentul / a, tânărul / a cheamă pe cineva, repetând aceleași cuvinte de multe ori.
5. Adolescentul / a, tânărul / a, fără să se apropie nimeni de el/ea.
6. Adolescentul / a, tânărul / a încearcă să ia contact cu ceilalți, fără succes.
7. Adolescentul / a, tânărul / a încearcă în mod persistent să se alăture unui grup.
8. Grupul abordat de adolescent / a, tânără / a nu pare să - i accepte.
9. Grupul pare să-l împingă pe adolescent / a, tânăr / a.
10. Adolescentul / a, tânărul / a se mișcă prin mulțime de parcă ar vrea să rămână neobservat.

**ADOLESCENTUL / A ESTE
ÎN GRUP FĂRĂ ADULȚI
SAU ÎNSOȚIȚI DE UN
NUMĂR MIC DE ADULȚI**

1. În vecinătatea unui grup de adolescenți, tineri nu există o persoană adultă cu care să comunice.
2. Un grup mare de de adolescenți, tineri cu puțini adulți sau cu un singur adult.
3. Un grup de de adolescenți, tineri arată ca o unitate independentă în mulțime.
4. Un grup de adolescenți, tineri pare să se fi reunit întâmplător; nu sunt însoțiți de niciun adult.

**ATITUDINEA UNEI
PERSOANE ADULTE
ESTE NEPORTIVĂ/
INCONSISTENTĂ CU
ROLUL PROTECTIV AL
ADULTULUI**

1. O persoană în vârstă țipă la adolescenți, tineri.
2. O persoană în vârstă îl scutură și îl bate pe adolescent/ă, tânăr / ă.
3. Adolescentul / a, tânărul / fuge de un adult.
4. Un adult nu acordă atenție; adolescentul / a, tânărul / a pare izolat / ă în cadrul familiei.
5. Un adult este aspru; el/ea pare că vrea să ajute adolescentul / a, tânărul / , dar nu știe cum.
6. Un adult lasă adolescentul / a, tânărul / în grija altor membri ai grupului și nu pare să aibă intenția de a avea grijă de el /ea.
7. Un adult nu este priceput la calmarea adolescențului / ei, tânărului/ei; el/ea nu par a fi rude.
8. Un adolescent/ă, tânăr/ă este evident în conflict cu o persoană adultă; el/ea ignoră adultul.

**ADOLESCENTUL
PARE ANXIOS,
IRITABIL**

1. Adolescentul/a, tânărul/a manifestă anxietate și teamă crescută, deși mediul ambiant nu oferă motive pentru un astfel de comportament.
2. Adolescentul/a, tânărul/a se uită constant înapoi și dă o impresie de frică intensă și nesiguranță.
3. Adolescentul/a, tânărul/a refuză cu teamă ajutorul oferit și rezistă să meargă la/cu asistentul social.
4. Adolescentul/a, tânărul/a se comportă agresiv, adulții din compania lui nu îl pot calma.

**FEMEIA/FATA ESTE
GRAVIDĂ SAU ARE UN
BEBE/BEBELUȘ**

1. Femeia/fata are semne vizibile de sarcină și pare a fi obosită și epuizată.
2. Femeia/fata este în sarcină vizibil avansată, cu probabilitate de naștere iminentă.
3. Copilul în brațele unei femei/fete, judecând după mărimea și chipul copilului (trăsături mici ale feței, roșeață sau albastru, pleoape umflate) are în mod evident de la câteva zile până la o lună.
4. Fata poartă un bebeluș și rechizite pentru bebeluși/copilul mic.

**UN COPIL/ADULT
ÎNȘOȚIT DE COPIL CU
DIZABILITĂȚI**

1. Copilul/adultul care însoțește copilul are o dizabilitate fizică, folosește un scaun cu roțile sau alte ajutoare pentru mobilitate.
2. Prin observație, adolescentul/a, tânărul/a pare incapabil să înțeleagă ce se întâmplă și i se spune.
3. Adolescentul/a, tânărul/a „se repede” în situații riscante și pare că nu înțelege pericolul cu care se poate confrunta.

**UN GRUP MAI MARE DE
COMPATRIOȚI NU AU UN
CONTACT ADECVAT**

1. Un / o adolescent/ă, tânăr/ă care se mișcă printr-un grup ca și cum s-ar fi ascuns, parcă dorind să rămână discret/invizibil.
2. Adolescentul/a, tânărul/a pare inconfortabil, de parcă ar prefera să fie în altă parte.
3. Nimeni din grup nu acordă atenție.
4. Adolescentul/a, tânărul/a „se lipește” de membrii grupului, care nu acordă atenție comportamentului său.

CĂUTA AJUTOR

1. Adolescentul/a, tânărul/a dă semne non-verbale că caută ajutor.

UN ADULT RAPORTEAZĂ
CĂ UN ADOLESCENT /Ă
TÎNĂR/Ă ESTE PERICOL

Notă: identificarea poate fi realizată prin intermediul observației individuale.

V

În caz dacă întâlnești un adolescent/ă, tânăr / ă neînsoțit/ ă e nevoie:

- să eviți presupuneri că el/ea s-a rătăcit: părintele sau îngrijitorul poate fi în apropiere.

SUGESTII PENTRU VERIFICARE:

ADOLESCENTUL / A
ESTE NEÎNȘOȘIT /Ă

1. Persoana declară că nu se află în preajmă niciunul dintre părinții săi sau persoanele apropiate sau membrii familiei extinse.
2. Persoana declară că și-a pierdut părinții/rudele/persoana apropiată mai devreme în timpul călătoriei și că nu știe unde se află.
3. Persoana declară că și-a pierdut părinții/rudele/persoana apropiată în timpul trecerii frontierei anterioare.
4. Persoana declară că părintele/tutorele/responsabilul său a rămas în țara anterioară de ședere din cauza rănirii/bolii.
5. Persoana declară că și-a părăsit singur orașul pentru a obține studii și locuri de muncă în țările vest-europene.
5. Aspectul fizic al adolescentului/ei, tânărului/ei este semnificativ diferit de aspectul celorlalți membri ai grupului.

SUGESTII PENTRU VERIFICARE:

ADOLESCENTUL / A SEPARAT DE FAMILIA SA

1. Persoana declară că și-a pierdut părinții/tutorii mai devreme în timpul călătoriei sau în timpul trecerii frontierei anterioare.
2. Persoana declară că este îngrijit de un membru al familiei extinse, care acceptă să facă acest lucru până la reîntregirea copilului cu familia sa sau până la sosirea acestuia la destinație.
3. Un adult care însoțește adolescentul / a declară că este rudă cu acesta și că acceptă să aibă grijă de el/ea în conformitate cu dreptul comun al comunității acestora.
4. Pe baza observației, adolescentul / a pare să se simtă în siguranță în prezența rudei sale.
5. Adolescentul/a, tânărul /a prezintă o suferință vizibilă din cauza separării de părintele/adultul responsabil.
6. Adolescentul/a, tânărul /a nu are nicio reacție emoțională la despărțirea de părintele/tutorele/adultul responsabil.

SUGESTII PENTRU VERIFICARE:

CĂLĂTORIA ÎN GRUP NEÎNȘOȚIT DE UN ADULT RESPONSABIL

1. Adolescentul/a, tânărul /a declară că călătorește cu un grup de tineri familiari cu care și-a părăsit orașul.
2. Adolescentul/a, tânărul /a declară că călătorește deja de mult timp cu un grup pe care l-a întâlnit în timpul călătoriei.
3. Pe baza observației, adolescentul/a, tânărul /a pare să se simtă bine în grup și că este protejat.
4. Grupul declară că are grijă de el/ea până la sosirea la destinație.

SUGESTII PENTRU VERIFICARE:

ADOLESCENTUL /A, TÂNĂRUL / A SEPARAT DE GRUPUL SĂU

1. Adolescentul/a, tânărul /a declară că a pierdut grupul cu care a călătorit, în timpul trecerii frontierei.
2. Adolescentul/a, tânărul /a declară că a petrecut deja mult timp cu grupul pe care l-a pierdut și că vrea să-l găsească.
3. Adolescentul/a, tânărul /a ezită să răspundă cum a pierdut contactul cu grupul său.
4. Adolescentul/a, tânărul /a declară că a petrecut puțin timp cu grupul pe care l-a pierdut.

SUGESTII PENTRU VERIFICARE:

SITUAȚIE SPECIFICĂ LEGATĂ DE CĂLĂTORIE CARE CREȘTE RISCUL PENTRU COPIL

1. Adolescentul/a, tânărul /a rămâne fără acte, telefon, rucsac și alte echipamente necesare călătoriei.
2. Adolescentul/a, tânărul /a nu are bani pentru a continua călătoria.
3. Mama unui nou-născut sau a unui bebeluș suferă de lipsă de somn, este obosită și amorțită.
4. Adolescentul/a, tânărul /a spune că și-a pierdut părinții/grupul.

SUGESTII PENTRU VERIFICARE:

PERSOANA CAUTĂ AJUTOR

Adolescentul/a, tânărul /a caută ajutor, declarând că a fost jefuit/ă, forțat să facă ceea ce nu vrea, violență...

- întreabă adolescentul/a, tânărul /a sau întreabă persoanele din jur dacă cunosc acel copil;

Întrebări ce pot fi oferite adolescentului/ei, tânărului /ei:

Cum te numești? Mama sau tatăl tău sunt în apropiere? Rudele tale sunt în apropiere? Frați surori? Acesta este grupul tău cu care călătorești? Cum ai petrecut aceasta zi/noapte? Doare ceva cu adevărat rău? Ce s-a întâmplat că acum ești singur? Ce ar fi important pentru tine acum? Ai telefon, rucsac, bani....

- să nu îndepărtezi persoana de locul unde l-ai găsit, cu excepția cazurilor de pericol iminent;
- să rămâi în locul unde ai găsit persoana, este posibil ca cineva să îl caute;
- să nu promiteți adolescentului/ei că îi vei găsi părinții sau îngrijitorii;
- să nu lași persoana singură, este necesar să fie un adult lângă el. Dacă e nevoie să pleci în căutare de ajutor, să fie supravegheat de o persoană pe care o cunoști.

CÂND IDENTIFICI O PERSOANĂ VULNERABILĂ / SITUAȚII DE RISC PENTRU ADOLESCENȚI, TINERI INFORMEAZĂ COORDONATORUL TĂU sau APELEAZĂ:

Servicii de urgenții: **112**

Telefonul Copilului: **116 111**

Linie telefonică pentru refugiați: **0 8000 15 27**

Ambasada Ucrainei: **+373 22 58 22 84; +373 22 58 21 51**

Link-uri utile: **dopomoga.gov.md; help.chisinau.md**

Unde să referi un adolescent(ă) și/sau tânăr(ă) care are nevoie de suport psihologic sau medical:

Cel mai apropiat

Centru de Sănătate Prietenos Tinerilor "Youth Klinik"-022 46-37-28

(contacte la toate 41 YKs - <https://www.neovita.md/contacte-cspt/>)

YKs activează în toate municipiile și raioanele țării unde specialiști experimentați oferă servicii gratuite și confidențiale în probleme de sănătate cu care se confruntă tinerii (psihologi, asistenți sociali, ginecologi, urologi-andrologi, dermato-venerologi, consilieri HIV/SIDA).

Unde să referi un adolescent(ă) și/sau tânăr(ă) pentru a se implica în activități utile de dezvoltare personală și petrecere a timpului liber:

Cel mai apropiat **Centru de tineret** - activează în 22 municipii și raioane (**contactele Ct <https://www.facebook.com/reteauacentrelordetineret>**)

Rețeaua Centrelor de tineret din Republica Moldova este menită să ofere tinerilor spații sigure, educative și prietenoase pentru dezvoltare.

Ghid pentru voluntari în lucru cu persoanele refugiate în rezultatul războiului din Ucraina.

Acest produs este dezvoltat de Terre des hommes Moldova în parteneriat cu Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA) ca parte a Răspusului Umanitar în Republica Moldova.

CHIȘINĂU, 2022